

ЛЕОНІД БАРАБАН

(14.10.1929–18.07.2016)

Леонід Іванович Барабан народився в селі Кривохижинці на Вінниччині. У 1956 році він закінчив Чернівецький університет, а в 1959-му вступив до аспірантури Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії (нині — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (ІМФЕ)). Після її закінчення (1969) залишився працювати в Інституті й захистив кандидатську дисертацію «Сучасна українська комедія на сцені». Прийшовши в ІМФЕ ім. М. Т. Рильського ще молодим, Л. Барабан працював у ньому понад 50 років. Протягом цих десятиліть він досліджував історію української драматургії та театру XIX–XX ст., творчість видатних діячів культури, літературно-мистецькі традиції Поділля. До кола його наукових інтересів входили історія українського театру, драматургія, театр східноєвропейських країн. До наукового доробку Леоніда Івановича належать такі праці, як «На сцені — людина праці: тема праці в сучасному українському театральному мистецтві» (1979); «Співець єднання і дружби. Михайло Старицький» (1980); «Три драматурги. В. К. Винниченко, О. З. Коломієць, Я. М. Стельмах» (2007). Він також є автором досліджень, присвячених маловивченим постатям українського театру і культури («Людмила Старицька-Черняхівська. Тернистий шлях творчості» (2003), «Драма і театр в Україні першої половини XX ст. Невідомі матеріали» (2009)), а також розвідок про Г. Затиркевич-Карпинську, С. Черкасенка, О. Ватулю, Я. Мамонтова, К. Буревія. Леонід Барабан — науковець з різносторонніми мистецькими зацікавленнями. Він упорядковував збірники української одноактної драматургії, багатотомні видання М. Рильського, І. Кочерги, О. Корнійчука, написав передмови до різних

видань, статті в наукові збірники; упродовж останніх років підготував розділи до «Історії української культури» (т. 5, кн. 2) та «Історії українського театру» (т. 2). Понад двадцять років свого наукового життя Леонід Іванович викладав у Київському університеті кіно, театру і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, де читав курс «Театр Східної Європи». Це ще один напрям у його діяльності — і не лише педагогічний, адже він не тільки читав лекції, а й написав значну кількість статей, присвячених розвитку театру цих країн.

Леонід Іванович був товариською, скромною і доброю людиною. Завжди приязний, він підтримував творчі й дружні стосунки з ученими різних наукових закладів. Для всіх Л. Барабан був відомим та авторитетним науковцем, оскільки мав справді енциклопедичні знання з багатьох сфер мистецтвознавства і філології: зарубіжного театру, української драматургії, літературознавства, історії українського театального мистецтва. У нього було широке коло друзів серед театрознавців і митців театру, філологів і письменників, журналістів та істориків. Енциклопедист у всіх значеннях цього слова, Леонід Іванович написав багато статей до словників та енциклопедій, зокрема до Шевченківської енциклопедії. Видав, зрештою, власний — «Український тлумачний словник театральної лексики» (1999). Він завжди приходив на допомогу колега-науковцям у роботі над новою темою і давав корисні поради щодо літератури, невідомих фактів та матеріалів. Небайдужість, чуйність та бажання допомогти відчували й аспіранти-театрознавці ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Леонід Барабан надзвичайно любив театр, не пропускав жодної прем'єри. Живучи у Фастові, він уже в поважні роки після вистав добирався додому електричкою, хоча це не завжди

Некролог

було безпечно. Особливо близькою була йому українська класика, українська акторська школа. Він був, по суті, патроном Вінницького обласного українського академічного музично-драматичного театру ім. М. К. Садовського, багато писав про його митців (зокрема, про режисера Ф. Верещагіна), аналізував їхній доробок. Крім названих праць, з-під пера Л. Барабана вийшло безліч театральних рецензій. Протягом багатьох років він друкував їх у періодичних виданнях (у газеті «Друг читача» та ін.). Останні видані праці науковця

продемонстрували найвищий щабель його досліджень, готовність до нових, панорамніших узагальнень. Дослідник пішов в інші світи на марші — готував рукопис до третього тому «Історії українського театру». Л. Барабан належав до когорти шістдесятників — стійких, непохитних, послідовних у своїй відданості українській культурі. Вони зробили все, що могли. Але, на жаль, небо забирає найкращих, серед них і Леонід Іванович.

Вічна пам'ять.

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України